

Huvudman

Söderhamns kommun
kundtjanst@soderhamn.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Norrtullskolan F-6 i Söderhamns kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 13 juli 2022.

Beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Söderhamns kommun att vid vite av 650 000 kronor senast **den 8 januari 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande extra anpassningar och särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Söderhamns kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömmande av vitet, därtill kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande vid vite gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. **Beslutet om föreläggande vid vite får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilagan.**

Söderhamns kommun ska vidta följande åtgärder

Extra anpassningar och särskilt stöd

1. Se till att de elever som av skolans personal har bedömts vara i behov av extra anpassningar ges dessa anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Rektorn ska dokumentera vilka elever som har bedömts vara i behov av extra anpassningar, vilka deras behov av extra anpassningar är samt vilka anpassningar de har fått. Dokumentationen ska senast ges in till

Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 8 januari 2024. (3 kap. 5 § skollagen)

2. För varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn ska rektorn starta en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden den 12 juni – 31 december 2023 och vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 8 januari 2024. (3 kap. 7 § skollagen)
3. Se till att särskilt stöd ges i enlighet med elevers beslutade åtgärdsprogram. Huvudmannen ska inkomma med en redovisning där det framgår vilka beslutade åtgärdsprogram som varit pågående på skolan mellan den 12 juni och den 31 december 2023 och om respektive elev under den aktuella perioden fått det stöd som beslutats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 8 januari 2024. (3 kap. 9-10 §§ skollagen)

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen Söderhamns kommun att senast den **8 januari 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande studiehandledning på modersmålet och garantin för tidiga stödinsatser. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Söderhamns kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Söderhamns kommun ska vidta följande åtgärder

Studiehandledning på modersmålet

1. Se till att de elever som bedömts vara i behov av studiehandledning på modersmålet i hebreiska, afar, kurmanji, thai, arabiska och ryska ges sådant stöd och att elevernas behov styr i vilken omfattning studiehandledningen ges. Huvudmannen ska i samband med redovisningen inkomma med en sammanställning över behovet av studiehandledning på modersmålet vid skolenheten. Av sammanställningen ska framgå vilka elever som har behov av studiehandledning på modersmålet, vilka språk som behoven avser och hur elevernas behov av studiehandledning på modersmålet tillgodoses. (5 kap. 4 § skolförordningen [2011:185])

Garantin för tidiga stödinsatser

1. Se till att en särskild bedömning sker i samråd med specialpedagogisk kompetens när det utifrån användning av nationella bedömningsstödet i årskurs 1 och de nationella proven i årskurs 3 finns en indikation på att en elev inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper i svenska, svenska som andraspråk eller matematik som minst ska uppfyllas i årskurs 1 och 3. Huvudmannen ska dokumentera hur många särskilda bedömningar som genomförts under perioden 12 juni – 31 december 2023 samt när och hur samrådet skett med specialpedagogisk kompetens. Om samråd med specialpedagogisk kompetens inte har skett ska orsaken till det dokumenteras. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen senast i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 8 januari 2024. (3 kap. 4-4 a §§ skollagen)

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2021:8979) i de handlingar som sänds in. Handlingar som innehåller känsliga personuppgifter bör skickas via post och inte via e-post.

Om ärendet

Skolinspektionen genomförde under våren 2022 en tillsyn av Norrtullskolan F–6 i Söderhamns kommun. Tillsynen omfattade områdena anmälan och utredning av elevers behov av särskilt stöd, ordningsregler, utredning med anledning av elevers olämpliga eller ordningsstörande beteende, skyldigheten att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling samt anmälan till socialnämnden vid misstanke om att barn far illa.

Skolinspektionen förelade den 13 juli 2022 Söderhamns kommun att åtgärda brister inom områdena anmälan om och utredning av särskilt stöd.

Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i detta beslut gällande särskilt stöd. I samband med uppföljningen av föregående beslut utökades tillsynen till att avse även områdena extra anpassning, studiehandledning på modersmålet, garantin för tidiga stödinsatser samt om särskilt stöd ges i enlighet med beslutat åtgärdsprogram.

Uppföljningen bygger på den redovisning av vidtagna åtgärder som Söderhamns kommun inkom med den 10 januari 2023 samt de uppgifter som framkom vid skolbesök vid intervjuer med lärare, personal från elevhälsan samt rektorn den 14 och 15 februari 2023. Som en del av tillsynen har även dokument granskats, bl.a. lärarnas bedömning av elevernas kunskapsresultat, utredningar av särskilt stöd samt åtgärdsprogram.

Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande vid vite

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen förelades att senast den 10 januari 2023 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Vidare förelades huvudmannen att se till att för varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn ska rektorn starta en utredning. Huvudmannen skulle skriftligen dokumentera de vidtagna åtgärderna och redovisa dessa till Skolinspektionen.

I skriftlig redovisning av vidtagna åtgärder daterat den 9 januari 2023 uppger huvudmannen bland annat följande. Alla lärare vid Norrtullskolan F–6 samt övrig skolpersonal informerades vid en upptaktsdag den 10 augusti 2022 om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Ett nytt informationstillfälle med samma information skedde den 9 januari 2023 för lärare och övrig skolpersonal. Rektorn har dokumenterat hur många anmälningar enligt 3 kap. 7 § skollagen som inkommit under perioden och vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Huvudmannen har även bifogat en sammanställning med datum för anmälan samt datum som utredningen startats för tio elever.

Vid tidpunkten för Skolinspektionens skolbesök i februari 2023 uppger lärare vid intervjuer att de, efter skolans informationsinsatser, har kännedom om skolans rutiner för hur en anmälan ska lämnas och att de anmält de elever som de befarar inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, i de elevexempel som Skolinspektionen granskat. Elevhälsan uppger vid intervjun att lärarna lyfter sin oro över enskilda elever till elevhälsan. Rektorn säger vid intervjun att hennes intryck är att lärarna följer rutinen.

Extra anpassning

Vid intervju med lärare för mellanstadiet framkommer att det för 28 namngivna elever på skolan inte ges de extra anpassningar som lärarna bedömer att eleven är i behov av för att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Det gäller särskilt en klass på mellanstadiet där 25 av 28 elever inte uppfyller de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Den klassen ska enligt rektorn ha tre lärare, men en av lärartjänsterna är vakant. Rektorn säger sig vid intervjun ha kännedom om elevernas behov i den aktuella klassen och anger fem namngivna elever på mellanstadiet som rektorn själv inte anser får de extra anpassningar som eleverna är i behov av för att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas i samtliga grundskolans ämnen. Lärarna har uppgett att vissa elever behöver undervisning i mindre grupper eller individuell undervisning men att det främst är tiden och att det saknas specialpedagog som utgör hinder för att ge eleverna de extra anpassningar de är i behov av.

Särskilt stöd

I februari 2023 hade skolenheten enligt rektorns uppgifter sju åtgärdsprogram för elever med behov av särskilt stöd. På frågan om det antalet motsvarar det faktiska antalet elever som har behov av särskilt stöd svarar lärare från låg- och mellanstadiet samt representanter från elevhälsan nej i intervjuer. På samma fråga svarar rektorn att hon är osäker och att det finns elever som haft extra anpassningar under lång tid och som skolan borde ha gjort utredningar om behov av särskilt stöd för.

Representanterna från elevhälsan uppger vid intervjun att de har koll på sina elever men att det saknas rätt kompetens. De uppger vidare att det finns rutiner men att det är otydligt vem inom organisationen som ansvarar för att starta en utredning om behov av särskilt stöd.

Lärarna uppger vid intervjuer att det finns tretton, namngivna, elever som lärarna bedömer inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas trots att eleverna fått stöd i form av extra anpassningar. Lärarna uppger att de har anmält att dessa elever kan vara i behov av särskilt stöd till elevhälsan, där den biträdande rektorn som medverkade vid den tiden hade ansvar för att ta emot anmälan. De namngivna eleverna har inte uppfyllt de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas i ett eller flera ämnen de senaste två till tre terminerna. Det finns bland annat en elev som inte uppfyllt de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas i engelska, matematik, svenska som andraspråk och slöjd under de senaste tre terminerna. Höstterminen 2022 uppfyllde eleven inte heller de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas i ämnena biologi, geografi, historia samt idrott och hälsa. En annan elev hade inte uppfyllt de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas i engelska och matematik de senaste tre terminerna. Höstterminen 2022 uppfyllde eleven inte heller de kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas i ämnena biologi, geografi, idrott och hälsa

samt slöjd. Representanterna för elevhälsan samt rektorn uppger vid intervjuer att det inte kommit till deras kännedom att lärarna befarar att sju av de namngivna eleverna inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Någon utredning om elevens behov av särskilt stöd har därmed inte initierats för någon av de sju eleverna. Representanter för elevhälsan uppger dock vid intervjun att de har kännedom om att två av dessa sju elever inte uppfyller de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Representanterna för elevhälsan bekräftar vid intervju att de mottagit anmälningar från lärarna om att sex av de totalt tretton namngivna eleverna kan vara i behov av särskilt stöd, men att det inte skyndsamt startats en utredning för dem. För tre av eleverna har anmälan inkommit till elevhälsan under mitten av höstterminen 2022. För en elev har anmälan inkommit i mitten av januari 2023 och för de resterande två eleverna har anmälan inkommit i början av februari 2023. Elevhälsan och rektorn uppger vid intervjuerna att de inte vet om det kommer att startas en utredning om särskilt stöd för någon av de sex eleverna.

Rektorn uppger skriftligen i huvudmannens synpunkter på Skolinspektionens protokoll som inkom den 12 mars 2023 att hon startat en utredning om särskilt stöd för en av de tretton eleverna och avser att starta en utredning om särskilt stöd för ytterligare en av de tretton eleverna.

Lärarna uppger vid intervjuerna att skolan har en avsaknad av varaktig tillgång till specialpedagogisk kompetens. Lärare från mellanstadiet uppger i intervju att mellanstadiet saknat specialpedagog sedan de första veckorna av höstterminen 2022. Lärarna uppger att det leder till att utredningar av elevers eventuella behov av särskilt stöd inte görs och att eleverna inte uppfyller de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. De beskriver det som att deras anmälningar fastnar hos elevhälsan.

Vid intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framkommer att stödinsatser som beslutats i ett åtgärdsprogram för två namngivna elever inte genomförts i praktiken under vårterminen 2023. Eleverna ska enligt åtgärdsprogrammen få undervisning i mindre grupp och stöd av specialpedagog. Elevhälsan och rektorn uppger vid intervjuerna att det inte är möjligt för elever vid Norrtullskolan F–6 att få enskild undervisning av speciallärare eller specialpedagog. Rektorn anger vidare att orsaken till att elevernas beslutade stödinsatser inte kunnat genomföras är organisatorisk i och med att det saknas en lärare i den klass eleverna går.

Rättslig reglering

Extra anpassning

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper

som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 3 kap. 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 5 § skollagen)

Särskilt stöd

Om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 3 kap 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens eventuella behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen)

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. (3 kap. 9 § skollagen)

För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. (3 kap. 10 § skollagen)

Av läroplanen framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får de extra anpassningar eller särskilda stöd de behöver. (Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2.8 Rektorns ansvar [SKOLFS 2010:37, Lgr 22])

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med extra anpassningar. Utredningen visar att det finns ett flertal elever som har ett identifierat behov av extra anpassningar men som inte ges detta stöd alls eller i den omfattning de har behov av. Skolinspektionen bedömer att denna brist innebär en risk för att eleverna inte ges rätt förutsättningar för att uppfylla betygsriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskaperna. Enligt Skolinspektionen påverkar denna brist även elevernas rätt till särskilt stöd. Om elever i behov av extra anpassningar inte ges de anpassningar som lärarna har ansett dem vara i behov av är det inte heller möjligt att avgöra när en anmälan ska göras till rektorn om utredning av en elevs behov av särskilt stöd.

Information till skolpersonal om skyldigheten att anmäla elevers eventuella behov av särskilt stöd har getts vid två tillfällen, senast den 13 januari 2023, i enlighet med Skolinspektionens föreläggande den 13 juli 2022. Lärarna har därefter uppgett att de har kännedom om när och på vilket sätt de ska anmäla att en elev kan vara i

behov av särskilt stöd. Det har inte framkommit annat än att lärarna även gör sådan anmälan.

Av utredningen framkommer att elevhälsan anser sig ha tagit emot anmälningar om i vart fall sex elever av de 13 elever lärarna anser att de anmält till elevhälsan, varav utredning har startats för en elev. Därutöver har elevhälsan kännedom om att ytterligare två av dessa elever befars att inte uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas trots extra anpassningar, varav utredning har startats för en av dessa. En rektor, eller den som uppgiften är delegerad till, är alltid skyldig att starta en utredning efter att denne har mottagit en anmälan om särskilt stöd. Enligt Skolinspektionen föreligger det mot denna bakgrund fortfarande brister i utredningsskyldigheten. Därutöver är det problematiskt att elevhälsan och rektorn inte har kännedom om samtliga de elever som lärarna uppger att de har gjort en anmälan om. Om en elevs behov inte utreds alls, eller inte utreds skyndsamt, riskerar eleven helt eller i vart fall under en viss tid, bli utan det särskilda stöd som eleven kan ha rätt till.

Det är vidare en brist att elever som konstaterats vara i behov av särskilt stöd inte alltid ges de stödsatser som beslutats om i elevens åtgärdsprogram. Av utredningen framgår att det i vart fall finns två elever på skolan som på grund av avsaknad av personal inte får det stöd de har inskrivet i sitt åtgärdsprogram.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det föreligger allvarliga brister i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd i Söderhamns kommuns verksamhet vid Norrtullskolan F-6 vad gäller att ge elever de extra anpassningar de är i behov av, att utreda elevers behov av särskilt stöd och att genomföra beslutade insatser inom särskilt stöd.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Ett föreläggande får förenas med vite. Ett föreläggande ska förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövt (26 kap. 27 § skollagen). Eftersom Söderhamns kommuns verksamhet vid Norrtullskolan inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten finns det skäl att förelägga Söderhamns kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionen bedömer att det kvarstår brister inom området särskilt stöd som konstaterades i beslutet daterat den 13 juli 2022. Skolinspektionen finner även att det vid uppföljningen tillkommit brister inom andra områden.

Tillsynen visar att det finns ett flertal elever som har behov av stöd i form av extra anpassning som inte alls får sådant stöd eller inte får det i den omfattning som de behöver. Tillsynen visar vidare att det fortsatt finns elever vars behov av utredning

av särskilt stöd har anmälts till rektorn men som ändå inte utretts. Det finns även elever som inte får allt det särskilda stöd som de ska ha enligt sina beslutade åtgärdsprogram. Skolinspektionen bedömer att de sammantagna bristerna är av sådan art att de allvarligt försvårar elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen. Söderhamns kommun har inte heller i alla delar följt det tidigare förelägandet inom området särskilt stöd. Förelägandet ska därför förenas med vite.

Ett vitesbelopp ska enligt 3 § viteslagen (1985:206) fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Med hänsyn till huvudmannens ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt bedömer Skolinspektionen att vitesbeloppet ska bestämmas till 650 000 kronor.

Föreläggande

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärarna och elevhälsan uppger att en elev i årskurs 3 och en elev i årskurs 5 skulle behöva studiehandledning på modersmålet i hebreiska, men inte ges det alls vid tiden för Skolinspektionens besök. Lärarna anger vidare att två elever i årskurs 1 är i behov av studiehandledning på afar respektive kurmanji men att de eleverna inte heller ges någon studiehandledning på modersmålet. Rektorn nämner vid intervjun att det finns tre andra elever i årskurserna 2 och 4 som rektorn bedömer är i behov av studiehandledning på modersmålet i språken arabiska och ryska men som inte ges det i tillräcklig omfattning för att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Lärarna, representanter för elevhälsan och rektorn uppger vid intervjuerna att det inte går att få tag på studiehandledare på modersmålet på alla språk som eleverna är i behov av. Bland annat kan eleverna inte få studiehandledning på afar, thai, hebreiska och kurmanji samt att alla elever som får studiehandledning på arabiska inte förstår den dialekt som studiehandledaren talar. På skolan finns det elever som lärarna och rektorn bedömer är i behov av studiehandledning i dessa språk för att uppfylla de betygsriterier eller de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Rektorn anger vidare att det är kommunens modersmållärare som bedriver studiehandledning på modersmålet för de elever som är i behov av det. Ansvaret att anställa modersmållärare är uppdelat mellan kommunens skolor. Norrtullskolan ansvarar för att anställa modersmållärare i de kurdiska språken. Tidigare har Norrtullskolan haft modersmållärare i både sorani och kurmanji men då antalet elever som var i behov av modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet i kurmanji minskat varslades den personen.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan. (5 kap. 4 § skolförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att ge elever, som är i behov av det, studiehandledning på modersmålet. Utredningen visar att det finns elever på skolan som inte får någon studiehandledning på modersmålet alls, trots att de har behov av det, eller som inte får studiehandledning på modersmålet i den utsträckning som de behöver.

Studiehandledning på modersmålet är en rättighet för en elev som behöver det. För den enskilda eleven kan studiehandledning på modersmålet göra det möjligt för denne att uppfylla de betygskriterier eller de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas i ett eller flera ämnen även om eleven inte klarar att följa undervisningen på svenska. Att samtliga elever med rätt till studiehandledning på modersmålet inte fått sitt behov tillgodosett är således en brist.

Skolinspektionen bedömer därför att huvudmannen inte uppfyller författningarnas krav på att ge studiehandledning på modersmålet till de elever som behöver det. Huvudmannen uppfyller inte heller författningarnas krav på att ge studiehandledning på modersmålet i den omfattning som eleverna behöver.

Garantin för tidiga stödinsatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärarna för årskurs 1-3 uppger att de nationella bedömningsstöden för höstterminen för årskurs 1 har genomförts inom den tidsperiod som författningarna anger att dessa ska utföras. Samtliga elever har deltagit när årskurs 1 genomförde de nationella bedömningsstöden under höstterminen. De nationella bedömningsstöden som ska genomföras under vårterminen för årskurs 1 samt de nationella proven för årskurs 3 ska planeras att genomföras inom den tidsperiod som författningarna anger att dessa ska utföras.

Rektorn uppger vid intervjun att skolan emellertid behöver utveckla sitt arbete kring garantin för tidiga stödinsatser. Lärarna för årskurs 1-3, representanterna för elevhälsan samt rektorn uppger samstämmigt att det inte har skett någon särskild bedömning av elevernas kunskaper i samråd med specialpedagogisk kompetens när det framkommit indikationer på att en elev inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för åk 1 och 3 i svenska, svenska som andraspråk eller

matematik. Lärarna anger vid intervjun att de genomför den bedömningen själva då skolan saknar tillgång till specialpedagogisk kompetens inom elevhälsan.

Rättslig reglering

Det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklassen och lågstadiet, om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial, nationellt bedömningsstöd eller nationellt prov, finns en indikation på att eleven inte kommer uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i svenska, svenska som andraspråk eller matematik som ska uppfyllas i årskurs 1 och 3. (3 kap. 4 § skollagen)

Om det efter en särskild bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för den aktuella skolformen, ska det skyndsamt planeras för extra anpassningar enligt 3 kap. 5 § eller göras en anmälan till rektorn om utredning om behov av särskilt stöd enligt 3 kap. 7 skollagen. (3 kap. 4 § skollagen)

Ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning enligt 3 kap. 4 §. Sådant samråd behöver inte genomföras om den ansvariga förskolläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens. (3 kap. 4 a § skollagen)

Av förarbetena framgår att syftet med en garanti för tidiga stödinsatser är att den ska garantera att alla elever tidigt får de stödinsatser som de behöver för att uppfylla de kunskapskrav som ska uppfyllas i svenska, svenska som andraspråk och matematik. (prop. 2017/18:195, s. 35)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i delar av skolans arbete med garantin för tidiga stödinsatser.

Av utredningen framgår att skolan genomför det nationella kartläggningsmaterialet, nationella bedömningsstödet och nationella proven, men att lärarna inte har haft samråd med personal med specialpedagogisk kompetens efteråt avseende de elever för vilka det finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper i svenska, svenska som andraspråk eller matematik som ska uppfyllas i årskurs 1 och 3.

Syftet med garantin är att ge elever rätt stöd i ett tidigt skede. Bakgrunden till bestämmelsen om samråd är att personal med specialpedagogisk kompetens genom sin specialistkunskap som regel har bättre förutsättningar att bedöma elevers behov av stöd. För att den särskilda bedömningen ska kunna genomföras behöver ansvariga lärare således ha tillgång till personal med specialpedagogisk kompetens att samråda med.

Detta medför att skolan inte lever upp till författningarnas krav om att samråd ska ske tillsammans med specialpedagogisk kompetens.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Söderhamns kommuns verksamhet vid Norrtullskolan F-6 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller bristerna avseende studiehundledning på modersmålet och garantin för tidiga stödinsatser. Det finns därför skäl att förelägga Söderhamns kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av regionchef Agneta Broberg.

Utredaren Maria Klasson har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även enhetschefen Anna Bergqvist, utredaren Erik Almqvist, utredaren Cecilia Winberg och regionjuristen Heidi Sundgren medverkat.

Bilaga: Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet om föreläggande vid vite är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Ange kontorsadressen, eller till skolinspektionen@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektion inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, t.ex. en kommun, ska överklagandet istället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektion att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.